

# On dördüncü Uluslararası Dilbilim Olimpiyatı

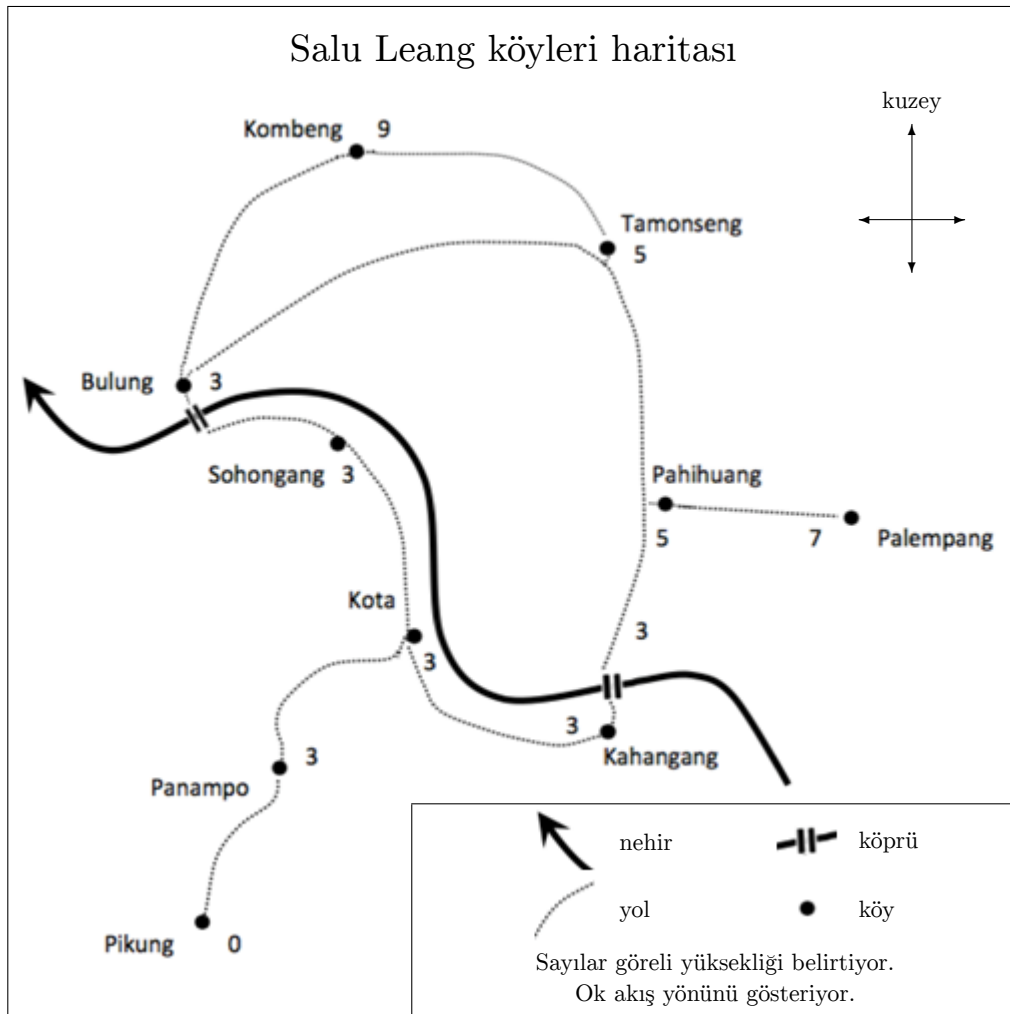
Maisur (Hindistan), 25–29 Temmuz 2016

Bireysel yarışma problemleri

Problemi kağıda çekmeyin. Her problemi ayrı kağıda (ya da kağıtlara) yazın. Her kağıda çözdüğünüz problemin numarasını, yerinizin numarasını ve soyadınızı yazınız. Çalışmanızın doğru değerlendirilmesi sadece bu koşullarda garanti ediliyor.

Aldığınız cevaplar temellendirilmeli. Kesinlikle doğru cevap için bile onu temellendirmeden az puan alabilirsiniz.

**Problem 1 (20 puan)** Bir dilbilimci Aralle-Tabulahan dilini incelemek için Salu Leang'a (Sulawesi) geldi. O Salu Leang'ın (haritaya bakınız<sup>1</sup>) çeşitli köylerini ziyaret etti ve yerel halklara sordu: **Umba launggola?** 'Nereye gidiyorsun?'



<sup>1</sup>Köylerin isimleri gerçek, haritası deđil.

Aşağıda onun cevapları. Bazılarında boşluklar var.

- **Kahangang köyünde:**
  - Lamaoä' bete' di Bulung.
  - Lamaoä' sau di Kota.
  - Lamaoä' \_\_\_\_<sub>1</sub> di Palembang.
- **Kombeng köyünde:**
  - Lamaoä' pano di Pahihuang.
  - Lamaoä' tama di Sohongang.
  - Lamaoä' naung di Tamonseng.
  - Lamaoä' \_\_\_\_<sub>2</sub> di Palembang.
- **Kota köyünde:**
  - Lamaoä' dai' di Kombeng.
  - Lamaoä' dai' di Palembang.
  - Lamaoä' naung di Pikung.
  - Lamaoä' \_\_\_\_<sub>3</sub> di Bulung.
  - Lamaoä' \_\_\_\_<sub>4</sub> di Sohongang.
- **Palempang köyünde:**
  - Lamaoä' bete' di Kahangang.
  - Lamaoä' dai' di Kombeng.
  - Lamaoä' pano di Panampo.
  - Lamaoä' sau di Sohongang.
  - Lamaoä' \_\_\_\_<sub>5</sub> di Bulung.
  - Lamaoä' \_\_\_\_<sub>6</sub> di Kota.
  - Lamaoä' \_\_\_\_<sub>7</sub> di Pahihuang.
- **Pahihuang köyünde:**
  - Lamaoä' naung di Bulung.
  - Lamaoä' naung di Pikung.
- **Bulung köyünde:**
  - Lamaoä' pano di Pahihuang.
  - Lamaoä' pano di Panampo.
  - Lamaoä' \_\_\_\_<sub>8</sub> di Kota.
  - Lamaoä' \_\_\_\_<sub>9</sub> di Pikung.
- **Panampo köyünde:**
  - Lamaoä' tama di Kahangang.
  - Lamaoä' pano di Tamonseng.
  - Lamaoä' \_\_\_\_<sub>10</sub> di Kota.
- **Pikung köyünde:**
  - Lamaoä' pano di Kota.
  - Lamaoä' dai' di Pahihuang.
  - Lamaoä' sau di Sohongang.
  - Lamaoä' \_\_\_\_<sub>11</sub> di Bulung.
  - Lamaoä' \_\_\_\_<sub>12</sub> di Kahangang.
  - Lamaoä' \_\_\_\_<sub>13</sub> di Panampo.
- **Sohongang köyünde:**
  - Lamaoä' bete' di Bulung.
  - Lamaoä' tama di Kahangang.
  - Lamaoä' tama di Kota.
  - Lamaoä' dai' di Pahihuang.
- **Tamonseng köyünde:**
  - Lamaoä' pano di Pahihuang.
  - Lamaoä' pano di Panampo.
  - Lamaoä' \_\_\_\_<sub>14</sub> di Kahangang.
  - Lamaoä' \_\_\_\_<sub>15</sub> di Palembang.

Boşlukları doldurun.

⚠ Aralle-Tabulahan dili, Avustronezya aileden bir dildir. Endonezya'da yaklaşık 12.000 kişi konuşur. —Kseniya Gilyarova

**Problem 2 (20 puan)** İşte Latin harfleriyle yazılmış Luvi dilinde bazı kelimeler Türkçeye çevirileri ile:

1. **runtiyas** ‘geyik’
2. **patis** ‘ayak’
3. **harnisas** ‘kale’
4. **iziyanta** ‘yaptılar’
5. **turpis** ‘ekmek’
6. **tarhunzas** ‘gök gürültüsü’
7. **hawis** ‘koyun’
8. **sanawas** ‘iyi’
9. **nimuwizas** ‘oğul’
10. **zitis** ‘erkek’
11. **piyanti** ‘veriyorlar’
12. **hantawatis** ‘kral’
13. **istaris** ‘el’

Yukarıdaki tüm kelimeler Luvi hiyeroglifleriyle bir çok farklı şekilde yazılabilmişler. Aşağıda, her kelime iki farklı şekilde yazıldı, ama rastgele sırayla:

- A. B. C. D. E. F. G. H. I. J. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. U. V. W. X. Y. Z.

(!) Cevapların yanında ek açıklamaya gerek yok, ve bunları puanlamayacağız.

(a) Latin harfleriyle yazılmış Luvi kelimeleri onun iki hiyeroglifik yazmasıyla eşleştirin. Aşağıdaki gibi eşleştirmeleri belirtin: “numara ~ iki harf”.

(b) Burada bir başka şekilde yazılmış üstündeki 13 kelimelerin ikisi:

1. ; 2.

Hangi kelimeleri olduğunu belirleyin.

(c) Aşağıdaki Luvi simgelerinin tüm olası fonksiyonlarını kısaca anlatın:

1. ; 2. ; 3. ; 4. ; 5. ; 6. ; 7.

⚠ Luvi dili, Hint-Avrupa aileden bir dildir. Yaklaşık 3.000 yıl önce Küçük Asya’da konuşulmuştur. —Tae Hun Lee

**Problem 3 (20 puan)** İşte Kenzi Nubiya dilinde bazı cümleler Türkçeye çevirileri ile:

1. **ar kanarri:cci:g kami:g ja:nticcirsu.**  
*Biz, komşular için develeri aldık.*
2. **tirt kade:g allesu.**  
*Sahip, elbiseyi onardı.*
3. **jahali wali:g darbadki biticcirra.**  
*Delikanlılar, köpeklere tavuğu verecekler.*
4. **man jahalgi kade:cci:g ma:gtirsu.**  
*O, delikanlı için elbiseleri çaldı.*
5. **ay beyye:cci:g aja:nirri.**  
*Ben, kolyeleri alıyorum.*
6. **wal aygi ba:bi:g elde:nsu.**  
*Köpek, benim için kapıları buldu.*
7. **magas ikki wali:g ticcirsu.**  
*Hırsız, size köpekleri verdi.*
8. **i:di magaski kami:g tirsu.**  
*Adamlar, hırsıza develeri verdiler.*
9. **ay hanu:g bijomri.**  
*Ben, eşeği vuracağım.*
10. **sarka:yi aygi beyye:cci:g ade:nda.**  
*Korkaklar, bana kolyeleri veriyorlar.*

(a) Türkçeye çevirin:

11. **magasi argi ajomirra.**
12. **ay kanarri:g ba:bkki alletirsi.**
13. **hanu tirti:g elirsu.**
14. **tirti argi kamgi de:ccirsa.**
15. **ay darbadki bija:ndi.**

(b) Kenzi Nubiya diline çevirin:

16. *Komşular, sahibe kolyeyi veriyorlar.*
17. *Delikanlı, bizim için köpeği aldı.*
18. *Biz, onu çalacağız.*
19. *Sahipler, hırsızları vurdular.*
20. *Köpekler, korkak için tavukları buldular.*

⚠ Kenzi Nubiya dili, Doğu Sudan aileden bir dildir. Mısır'da yaklaşık 50.000 kişi konuşur.  
y = Türkçe y'si. : işaretini önceki ünlü uzun olduğunu belirtiyor.

—Aleksejs Peguševs

**Problem 4 (20 puan)** Batı toplumlarıyla son zamanlardaki etkileşim Iatmül diline bir takım değişiklikler getirdi. Yeni kelime ve ifade biçimleri ortaya çıktı ve önceden var olan kelime ve ifade biçimleri yeni anlamlar kazandı.

İşte Iatmül dilinde bazı kelimeler ve kelime grupları rastgele sırayla Türkçeye çevirileri ile:

- |                            |                               |
|----------------------------|-------------------------------|
| 1. <b>guna vaala</b>       | a. <i>muz</i>                 |
| 2. <b>ka'ik</b>            | b. <i>inek</i>                |
| 3. <b>ka'ikgu</b>          | c. <i>kano</i>                |
| 4. <b>klawun</b>           | d. <i>kitap</i>               |
| 5. <b>laavu</b>            | e. <i>gazlı içecek, alkol</i> |
| 6. <b>laavuga vi'</b>      | f. <i>tüfek</i>               |
| 7. <b>laavuga</b>          | g. <i>resim, gölge</i>        |
| 8. <b>ni'bu</b>            | h. <i>araba, oto</i>          |
| 9. <b>ni'buna vaala</b>    | i. <i>aldım</i>               |
| 10. <b>nyaka'ik</b>        | j. <i>ayna</i>                |
| 11. <b>vi</b>              | k. <i>gördüm</i>              |
| 12. <b>vi'wun</b>          | l. <i>saat (nesne)</i>        |
| 13. <b>walini'bana bâk</b> | m. <i>mızrak</i>              |
| 14. <b>walini'bana gu</b>  | n. <i>okumak</i>              |
| 15. <b>walini'bana vi</b>  | o. <i>yer, toprak</i>         |

(!) Cevapların yanında ek açıklamaya gerek yok, ve bunları puanlamayacağız.

(a) Doğru eşleşmeleri belirleyin.

(b) Türkçeye çevirin:

1. **vaala**;    2. **gu**;    3. **vi'**

Bu üç kelimelerin birinin, kelime ve kelime kombinasyonların arasında (1–15) daha yakında olmuş bir anlamdaşı var. O anlamdaşı tanımlayın. O neden kullanılmaya başladı?

(c) Iatmül diline çevirin:

1. *domuz*;    2. *muz yaprakları*;    3. *güneş*;    4. *beyaz insanlar*

Cevapların biri kelime ve kelime grupların birine (1–15) aynı olmalı.

⚠ Iatmül dili, Sepik aileden bir dildir. Papua Yeni Gine'de yaklaşık 46.000 kişi konuşur.  
' ve ny ünsüz. â ünlü. —Artürs Semeņuks

**Problem 5 (20 puan)** İşte Jaqaru dilinde bazı kelimeler Türkçeye çevirileri ile:

<b>aq'ipsa</b>	<i>mağara da</i>	<b>qucxap'a</b>	<i>göl yoluyla</i>
<b>aq'na</b>	<i>mağarada</i>	<b>qucxst'psa</b>	<i>bizim<sub>1+2</sub> gölümüzden de</i>
<b>chushp'a</b>	<i>onun köşesi</i>	<b>marka</b>	<i>köy</i>
<b>chushuntxi</b>	<i>köşede mi?</i>	<b>markp't'a</b>	<i>onun köyünden</i>
<b>ishinhna</b>	<i>benim yatağında</i>	<b>markstxi</b>	<i>bizim<sub>1+2</sub> köyümüz mü?</i>
<b>ishma</b>	<i>senin yatağın</i>	<b>utamt'a</b>	<i>senin evinden</i>
<b>p'ak'u</b>	<i>tencere</i>	<b>utnha</b>	<i>benim evim</i>
<b>p'ak'unhpsa</b>	<i>benim tencerem de</i>	<b>yaputxi</b>	<i>saha mı?</i>
<b>qaqat'a</b>	<i>uçurumdan</i>	<b>yapsanpsa</b>	<i>bizim<sub>1+2</sub> sahamızda da</i>

(a) Türkçeye çevirin:

1. **utnhantxi**
2. **yapp'psa**
3. **yapup'psa**

(b) Jaqaru diline çevirin:

4. *bizim<sub>1+2</sub> uçurumumuz*
5. *senin köşende*
6. *senin köşende de*
7. *senin köşenden de*
8. *mağaradan mı?*
9. *ev mi?*

⚠ Jaqaru dili, Aymara aileden bir dildir. Peru'da yaklaşık 730 kişi konuşur.

**nh** = Anadolu Türkçe'nin *ñ*'si. **ch**, **cx**, **q**, **sh**, **tx** ünsüz. ” işareti soluklama olduğunu berlitiyor.

*bizim<sub>1+2</sub>* = ‘benim ve senin’.

—İvan Derjanski

---

**Redaktörler:** Bojidar Bojanov, Qitong Cao, Jeong Yeon Choi, Danilo Mısak, İvan Derjanski (teknik editör), Hugh Dobbs, Dmitri Gerasimov, Kseniya Gilyarova, Stanislav Gureviç, Gabrijela Hladnik, Boris İyomdin (baş yazar), Bruno L'Astorina, Tae Hun Lee, Miina Norvik, Aleksejs Peguševs, Aleksandr Piperski, Mariya Rubinşteyn, Daniel Rucki, Artūrs Semeņuks, Pavel Sofroniyev, Milena Veneva.

**Türkçe metin:** Tae Hun Lee, Jeong Yeon Choi.

Başarılar dileriz!